

בש"פ 8953/21 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 8953/21

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

העורר: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע
(השופט נ' אבו טהה) במ"ת 68563-06-21 מיום
22.12.2021

תאריך הישיבה: ג' בשבט התשפ"ב (5.1.2022)

בשם העורר: עו"ד ניל סיימון

בשם המשיבה: עו"ד מיכל קליין

החלטה

לפני ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופטג' דניאל) במ"ת 68563-06-21 מיום 22.12.2021, במסגרתה הורה בית המשפט על מעצר העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

הרקע לערר וטענות הצדדים

1. ביום 30.6.2021 הוגש כתב אישום נגד העורר המייחס לו עבירות סחיטה באיומים והטרדה מינית כלפי שתי מתלוננות שונות. לפי המפורט בכתב האישום, במהלך חודש יוני 2021 הכיר העורר ברשת החברתית "Facebook" שתי נשים (להלן: מתלוננת 1 ו-מתלוננת 2; להלן ביחד: המתלוננות) איתן שוחח בנפרד. השיחות בין מתלוננת 1 לעורר כללו בין היתר תוכן מיני, במהלכן החליפו תמונות אינטימיות. במסגרת שיחות וידאו שקיימו ביניהם, העורר אונן בפניה והיא הציגה עצמה בפניו בעירום. זמן קצר לאחר מכן, פנה העורר למתלוננת 1 ואיים עליה להעביר לידיו סכום של 4,000 ש"ח במזומן או לקיים עמו יחסי מין, אחרת יעביר לבן זוגה את תמונותיה האינטימיות שברשותו. העורר הבטיח למחוק את התיעוד שיש בידיו אם תיענה לדרישתו. חרף העובדה שמתלוננת 1 נענתה לדרישתו והפקידה את הסכום שדרש, המשיך העורר להטריד ולסחוט אותה. עם מתלוננת 2 קיים העורר שיחות בעלות תוכן מיני באפליקציית "WhatsApp", ואיים עליה שאם לא תקיים עמו שיחת וידאו מינית, יפרסם תמונות אינטימיות שלה שקיבל מאחר. על אף שמתלוננת 2 נענתה לדרישתו וביצעה עמו שיחת וידאו אינטימית, המשיך העורר לאיים ולסחוט אותה. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצר העורר עד תום ההליכים נגדו.

2. ביום 25.7.2021 הסכים בא-כוח העורר לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, וביקש להפנות את העורר לתסקיר מעצר מטעם שירות המבחן על מנת לבחון אפשרות שחרור העורר לחלופה טיפולית. בית המשפט נענה לבקשתו תוך שקבע כי חרף רישומו הפלילי אשר מחזק את תמונת המסוכנות במידה לא מעטה, אין לומר שמדובר בעבר פלילי מכביד במידה שאינה מצדיקה בדיקה מעמיקה יותר. משהגשת תסקיר המבחן נדחתה פעמיים, ביקש בא-כוח העורר להציג חלופת מעצר אותה יבחן בית המשפט, וככל שהחלופה לא תספק את בית המשפט, יידחה הדיון לקבלת תסקיר. בית המשפט לא מצא מקום לפצל את הדיון וקבע כי על העורר להחליט האם הוא מבקש להמתין לתסקיר או שמא להציג חלופת מעצר בפני בית המשפט. בא-כוח העורר החליט להמתין לקבלת תסקיר. בתסקיר המבחן שהוגש ביום 30.9.2021 צוין כי קיימת רמת סיכון גבוהה להישנות התנהגות עוברת חוק אלימה ופוגענית, זאת לנוכח מאפייני אישיות העורר; עברו הפלילי; בעיית התמכרותו לאלכוהול, להימורים ולסמים; והליכים פליליים המתנהלים נגדו, אשר לא היוו גורם מרתיע ומציב גבולות עבורו. עם זאת, לאור רצון העורר להשתלב בקהילה טיפולית וחרף ספקות שירות המבחן באשר ליכולתו לגייס כוחות הנדרשים לטיפול משמעותי, החל שירות המבחן בהליך להפניית העורר לקהילה הטיפולית "הדרך" וקבע ראיין התאמה עבורו ליום 5.10.2021. שירות המבחן המליץ על דחיית הדיון לאחר קיום הריאיון והגשת תסקיר מעצר משלים. בדיון שהתקיים ביום 3.10.2021 קבע בית המשפט כי לנוכח המסוכנות הברורה הנשקפת מהעורר; התרשמות שירות המבחן ממאפייני אישיותו; והערכת שירות המבחן כי קיימת רמת סיכון גבוהה מאוד להישנות עבירות דומות, הוא אינו מוצא לנכון להמשיך ולבחון הליך טיפולי במסגרת הליך המעצר, והורה על מעצר העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. ערר שהוגש לבית משפט זה התקבל ביום 19.10.2021 (בש"פ 6908/21, השופט נ' סולברג), ובו נקבע כי מבלי לנקוט עמדה לגוף העניין, יש לאפשר את השלמת ריאיון ההתאמה שלאחריו ישוב בית המשפט ויחליט כחכמתו, וזאת בהינתן "תוספת הקצאת המשאבים השולית" שבקיום הראיון. זאת על אף שעל רקע התסקיר, כתב האישום ועברו הפלילי של העורר, יש מקום לחשש שלא יהיה בהשלמת ריאיון ההתאמה כדי להועיל.

3. בהמשך לכך, ביום 9.11.2021 הוגש תסקיר מעצר נוסף בו צוין כי נערך לעורר ריאיון התאמה לקהילה הטיפולית והוא נמצא מתאים באופן עקרוני לטיפול בה, בכפוף למציאת עֶרְבּ מגבה וביצוע בדיקות רפואיות. צוין כי קיים ספק רב באשר ליכולתה ולפניותה של העֶרְבּ שהוצעה לשמש כערבה מגבה עבור העורר, שעה שמדובר באם חד-הורית לחמישה ילדים שהייתה בעבר בת זוגתו של העורר והוא נהג כלפיה באלימות פיזית ומילולית. כמו כן הובהר כי הערבה הדגישה שאינה מעוניינת לפקח על העורר אם יחליט לעזוב את הקהילה הטיפולית. ביום 12.12.2021 הוגש

תסקיר מעצר משלים בו צוין כי העורר עבר את כל הבדיקות הרפואיות הנדרשות. על כן לאור הרצון שהביע העורר, המליץ שירות המבחן לשחררו לקהילה הטיפולית "הדרך" שם ישהה בתנאי המקום. הובהר כי אין מדובר במסגרת אשר יכולה למנוע ממטופל לעזוב אותה, ולכן הומלץ כי במקרה שבו העורר יפר את תנאי שחרורו, הוא יעצר באופן מיידי. כמו כן, חרף הספק שהוטל במידת יכולתה של הערבה המגבה לשמש גורם מפקח עבור העורר, הומלץ כי העורר ישהה בביתה בתנאים מגבילים מלאים בזמנים בהם יוכל לצאת לחופשה.

4. בדיון שהתקיים ביום 22.12.2021 עתר בא-כוח העורר לאמץ את המלצת שירות המבחן בתסקירו המשלים ולהורות על שחרור העורר לקהילה הטיפולית. ברם, בית המשפט קבע כי לנוכח המסוכנות הגבוהה הנשקפת מהעורר, אין בחלופה המוצעת כדי להלום את מטרת המעצר ואין בה כדי להבטיח את שלומו ובטחונו של הציבור מפני העורר. בית המשפט סבר כי העורר לא עונה על התנאים שנקבעו בהלכת סויסה בדבר אפשרות הפנייתו לאפיק טיפולי בשלב המעצר (בש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' סויסה, פ"ד סד(3) 101 (2011) (להלן: עניין סויסה)), לפיהם הוא החל בגמילה עוד לפני ביצוע העבירות; פוטנציאל ההצלחה של הליך הגמילה הוא גבוה; ויש בהליך הגמילה כדי ליתן מענה הולם למסוכנות הנשקפת ממנו. בחינה קונקרטית של החלופה המוצעת אל מול נסיבותיו של העורר, נסיבות ביצוע העבירות המיוחסות לו ועוצמת המסוכנות הגבוהה, מביאה למסקנה כי אין מקום להורות על שחרורו לחלופה העומדת על הפרק. כמו כן, השמתו בקהילה טיפולית לא תוכל להבטיח מניעת הישנות העבירות אשר בוצעו "בעולם הווירטואלי", מאחר שלא מדובר בחלופה אשר כוללת פיקוח הדוק ומלא על העורר. משכך הורה בית המשפט על מעצרו עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

5. מכאן הערר שלפני במסגרתו טוען העורר כי בשים לב להמלצת שירות המבחן, שגה בית המשפט משקבע כי אין מקום להורות במקרה זה על שחרורו לחלופת מעצר. אילו סבר בית המשפט כי מעשיו אינם מצדיקים חלופת מעצר, לא היה מקום להורות מלכתחילה על קבלת תסקיר מעצר בעניינו. גם מהחלטת בית משפט זה בבש"פ 6908/21 ניתן להסיק כי היה מקום לבחון את אפשרות שחרורו לחלופת מעצר ולא היה מקום לשלול זאת על הסף אך בשל העבירות המיוחסות לו. בית המשפט המחוזי גם שגה משקבע כי אין מקום לשחררו לחלופת מעצר מאחר שאינו עומד בתנאים שנקבעו בעניין סויסה. לשיטתו, התנאים הרלוונטיים במקרה הנדון, אשר בית המשפט לא בחן לעומקם, הם סיכויי הצלחה בהליך הגמילה, ומתן מענה הולם למסוכנות בהליך הגמילה. ככל שהיה צורך בכך, ניתן היה לאיין את מסוכנותו באמצעות הטלת מגבלות שונות, אך מסוכנות זו לא אמורה לעמוד לו לרועץ, לאור המלצת שירות המבחן על פיה הוא נמצא מתאים לשהות בחלופה טיפולית בקהילה.

6. מנגד, טענה המשיבה כי נוכח כתב האישום הקשה, אין לסטות מהכלל לפיו בעבירות סחיטה ואיומים אין מקום לשחרור לחלופת מעצר. זאת כאשר בית המשפט אינו כבול להמלצת שירות המבחן. מעבר לכך, גם תוכנם של התסקירים שהוגשו מעידים על המסוכנות הגבוהה הנשקפת מהעורר הן כלפי המתלוננות והן כלפי הציבור. מסוכנות זו אף מתעצמת נוכח עברו הפלילי הכולל בין היתר עבירות אלימות ואיומים, ומהעובדה שביצע את המעשים המיוחסים לו בכתב האישום הנוכחי זמן קצר לאחר שחרורו ממאסר בגין ביצוע אותן עבירות, וכאשר מוטלים עליו שני מאסרים מותנים. יתר על כן, חלופת המעצר המוצעת לא מאיינת את מסוכנות העורר שעה שביכולתו לעזוב את הקהילה הטיפולית בכל רגע נתון. זאת על אחת כמה וכמה כעולה מתסקיר שירות המבחן, הערבה המוצעת אף ציינה שהיא לא מעוניינת לפקח על העורר אם יחליט לעזוב את הקהילה הטיפולית. באשר לתנאים שנקבעו בעניין סויסה, סבורה המשיבה כי לא מדובר במקרה שבו פוטנציאל ההצלחה של התהליך הטיפולי הוא גבוה, לו משום שהעורר לא שיתף פעולה עם גורמי טיפול בעבר, וחלופת מעצרה אינה מאיינת את מסוכנותו.

7. לאחר עיון בכתב הערר ושמיעת טענות הצדדים בדיון שנערך לפני, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות.

8. אין חולק בענייננו כי העורר לא החל בהליך טיפולי טרם מעצרו. מדובר בתנאי מרכזי וחשוב אשר בהעדרו יש ככלל להימנע משחרורו של נאשם לחלופת מעצר טיפולית (בש"פ 8806/13 מדינת ישראל נ' זכאים, פסקה 11 (19.1.2014)). מעבר לכך, בנסיבותיו של העורר, גם לא ניתן לומר כי מדובר במקרה חריג המצדיק את הפנייתו להליך טיפולי-שיקומי עוד בשלב המעצר. זאת בהתחשב בחומרת המעשים המיוחסים לעורר, עברו הפלילי הכבד הכולל הרשעות בעבירות אלימות, סמים ומרמה בגין נידון לעונשים שונים הכוללים מאסר בפועל, כמו גם המסוכנות הנשקפת ממנו, אשר הוערכה על ידי שירות המבחן בתסקיר מיום 8.11.2021 כ"גבוהה". בנסיבות אלו, לא ניתן לקבוע כי סיכויי הצלחת ההליך הטיפולי הינם גבוהים או כי יש במסגרת המוצעת כדי ליתן מענה הולם למסוכנותו. על כך יש להוסיף כי אין בפיקוח על ידי בת זוגתו לשעבר, לגביה על פי האמור בתסקירי שירות המבחן נהג בעבר באלימות, כדי לאיין מסוכנות זו. אין אפוא מקום לומר כי מתקיים בענייננו החריג הנוגע לשחרורו של נאשם לחלופת מעצר לצורך השתלבותו בתהליך טיפולי, בהתייחס לתנאים השונים שנקבעו בעניין סוויסה.

9. זאת ועוד. בשים לב לאופיין "הווירטואלי" של העבירות המיוחסות לעורר בכתב האישום, המאפשר לבצען מכל מקום, שותף אני לעמדת בית המשפט המחוזי כי הכרחי שאפיק טיפולי במסגרת הליכי המעצר יכלול פיקוח הדוק אשר יוכל למנוע באופן אפקטיבי את הישנות ביצוע העבירות, ויפחית משמעותית את עוצמת המסוכנות הגבוהה הנשקפת מהעורר. אין הרבה מקום לספק כי החלופה המוצעת אינה עונה על כך.

10. אין גם בהמלצת שירות המבחן התומכת בשחרורו של העורר לקהילה טיפולית כדי להטות את הכף בענייננו. כלל הוא שבית משפט אינו כבול להמלצת שירות המבחן וההחלטה אם להורות על חלופת מעצר נתונה להכרעתו הבלעדית (וראו: בש"פ 5245/20 שאני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (5.8.2020); בש"פ 4691/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (6.7.2021)). זאת על אחת כמה וכמה בנסיבות מקרה זה, בהינתן פער משמעותי בין המפורט בשלושת תסקירי שירות המבחן שהוגשו, לבין ההמלצה הסופית שניתנה (ראו גם: בש"פ 428/18 חיון נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (1.2.2018)). כאמור לעיל, במסגרת תסקירי המעצר שהוגשו צוינה רמת הסיכון הגבוהה להישנות התנהגות עוברת חוק אלימה ופוגענית, בין היתר לנוכח עברו הפלילי של העורר שלא הרתיע אותו מלבצע את המיוחס לו, ומאפייני אישיותו האימפולסיביים והאלימים; הובהר כי קיים ספק גדול באשר ליכולתו לגייס כוחות ולהתמיד בטיפול משמעותי בקהילה הטיפולית; וכי קיים גם ספק באשר ליכולתה ולזמינותה של הערבה המוצעת לשמש ערבה מגבה עבור העורר, בפרט לנוכח התנהגותו האלימה כלפיה בעבר.

11. בשולי הדברים, לא למותר לציין כי בניגוד לטענת העורר, אין מקום לזקוף את החלטת בית משפט זה בבש"פ 6908/21 לזכותו. אמנם, כאמור לעיל, בית משפט זה מצא לנכון לאפשר את השלמת ריאיון ההתאמה של העורר, אולם זאת בשים לב לעלות המשאבים הנמוכה הנלווית לקיומו, תוך שעל רקע כלל נסיבות העניין הוטל ספק בתועלתו, ואף הודגש כי "כלל וכלל אין זה מובן מאליו שמלכתחילה נכון היה לבקש תסקיר, וגם תוכנו של התסקיר שהוגש, בחלקו, אינו מבשר טובות".

הערר נדחה.

ניתנה היום, ד' בשבט התשפ"ב (6.1.2022).

ש ו פ ט
